

VAN GESLACHT TOT GESLACHT

Lezen:

Psalm 78:1-8

Inleiding

Een mens leeft nooit alleen voor zichzelf. Wie ouder wordt, kijkt terug naar wat hij heeft ontvangen en vooruit naar wat hij doorgeeft. Dat geldt voor gewoonten, overtuigingen en levenslessen, maar in het bijzonder voor de kennis van God. Wat hebben wij van onze ouders en grootouders meegekregen? En wat ontvangen onze kinderen en kleinkinderen van ons?

Psalm 78 spreekt over de verantwoordelijkheid om Gods daden door te vertellen aan een volgende generatie. De dichter denkt daarbij niet allereerst aan menselijke prestaties, maar aan de machtige daden van de Heere, aan Zijn verbond en aan Zijn geboden. De toekomst van Gods volk hangt niet af van een geslaagde overdracht van een bepaalde cultuur, maar van het kennen, dienen en vertrouwen van de levende God.

Het thema 'van geslacht tot geslacht' is daarom geen oproep om alleen het verleden te koesteren. Het is een oproep om Gods trouw zo te verkondigen dat een volgende generatie haar hoop op Hem leert stellen.

Bijbelstudie

Psalm 78 begint met een oproep om te luisteren. De dichter wil spreken over "verborgenheden van oudsher": lessen uit de geschiedenis van Israël. Die geschiedenis is niet verborgen omdat zij geheim moet blijven. Integendeel, zij moet worden doorgegeven. Wat de vaders hebben gehoord en geweten, mag niet bij één generatie blijven. Ouders moeten het aan hun kinderen vertellen, zodat ook een volgend geslacht Gods lof kent.

Daarin ligt een duidelijke opdracht. Geloofsopvoeding is niet uitsluitend de taak van de kerk, de school of de catecheet. In Psalm 78 worden juist de gezinnen aangesproken. Vaders en moeders, grootouders en andere gemeenteleden dragen verantwoordelijkheid voor het doorgeven van Gods daden. Dat gebeurt door onderwijs, maar ook door gesprekken, gebed en het dagelijkse voorbeeld.

Opvallend is wat de inhoud van dat onderwijs moet zijn. Het gaat om de lof van de Heere, Zijn kracht en de wonderen die Hij heeft gedaan. Israël moet niet vooral zijn eigen geschiedenis doorgeven, alsof het volk zichzelf in stand moet houden. Het moet vertellen wie God is en wat

Hij heeft gedaan. De uittocht uit Egypte, Gods leiding in de woestijn en Zijn trouw aan het verbond vormen de achtergrond van Psalm 78. De kern is: de Heere is betrouwbaar, ook wanneer Zijn volk dat niet is.

De bedoeling is dat de kinderen hun hoop op God stellen, Zijn daden niet vergeten en Zijn geboden bewaren. Dat zijn drie nauw verbonden zaken. Wie Gods daden vergeet, verliest gemakkelijk het zicht op Gods betrouwbaarheid. Wie niet op God hoopt, zal ook Zijn geboden niet als goede weg ontvangen. Bijbelse gehoorzaamheid begint daarom niet bij menselijke prestatie, maar bij het kennen van de Heere en het vertrouwen op Zijn beloften.

De woorden “van geslacht tot geslacht” vormen een gangbare samenvatting van dit Bijbelse onderwijs. Het is geen letterlijk citaat uit Psalm 78:1-8 als geheel, maar wel een Bijbels motief dat op verschillende plaatsen terugkomt. In Deuteronomium 6:4-9 wordt Israël opgeroepen Gods woorden aan de kinderen in te prenten en erover te spreken in het gewone leven: thuis, onderweg, bij het naar bed gaan en bij het opstaan. Geloofsonderwijs vindt daar niet alleen plaats op bijzondere momenten. Het is verweven met het dagelijks leven.

Dat vraagt om meer dan het overdragen van kennis. Kinderen merken of Gods dienst voor hun ouders werkelijkheid is. Een vader kan vertellen dat God gebed verhoort, maar zijn kinderen zien ook hoe hij reageert wanneer gebed onverhoord lijkt te blijven. Zij horen dat Gods geboden goed zijn, maar merken ook hoe er wordt gesproken over eerlijkheid, geld, seksualiteit, gezag en vergeving. De volgende generatie ontvangt niet alleen onze woorden, maar ook onze levenshouding.

Psalm 78 is overigens geen rooskleurig familieverhaal. Het vervolg van de psalm laat zien dat eerdere generaties Gods daden wel kenden, maar toch ongehoorzaam en opstandig konden worden. Een goede geloofsoverdracht garandeert niet dat kinderen automatisch geloven. Niemand wordt door afkomst een kind van God. Elk mens moet persoonlijk leren vertrouwen op de Heere. Toch maakt dat de opdracht niet overbodig. Juist omdat het geloof niet erfelijk is, moeten Gods daden worden verkondigd en Zijn beloften worden voorgehouden.

Rechters 2:10 beschrijft de ernstige situatie waarin een generatie opstond die de Heere niet kende en evenmin wist wat Hij voor Israël had gedaan. Dat betekent niet dat deze mensen geen informatie over Israëls verleden hadden kunnen ontvangen. De tekst wijst op een gebrek aan levende kennis: zij leefden niet in de erkenning van Gods macht en trouw. Een gemeenschap kan dus veel godsdienstige vormen behouden en toch de Heere kwijtraken. Dat waarschuwt ook ons. Traditie is waardevol wanneer zij ons bij Gods Woord brengt; zij wordt leeg wanneer zij alleen een gewoonte wordt.

In Exodus 12:26-27 krijgen ouders de opdracht uit te leggen waarom Israël het Pascha viert. Een kind mag vragen naar de betekenis van de dienst aan God. Dat is veelzeggend. De Heere geeft ruimte voor vragen en verwacht dat ouders antwoorden vanuit Zijn verlossing. Het christelijk geloof wordt niet doorgegeven als een verzameling losse regels, maar als het verhaal van Gods bevrijdend handelen. Voor de kerk van vandaag komt daar de verkondiging van Jezus Christus

bij. In Hem worden Gods beloften vervuld en zien wij Gods verlossing op haar diepst.

Ook het Nieuwe Testament spreekt over geloof dat in een gezin wordt doorgegeven. Paulus herinnert Timotheüs in 2 Timotheüs 1:5 aan het oprechte geloof dat eerst in zijn grootmoeder Loïs en zijn moeder Eunice woonde. Dat betekent niet dat Timotheüs op hun geloof kon teren. Wel laat het zien dat God de weg van opvoeding en voorbeeld wil gebruiken. De levens van deze vrouwen waren geen verdienste tegenover God, maar wel een middel waardoor Timotheüs de weg van het geloof leerde kennen.

Voor mannen ligt hier een bijzondere verantwoordelijkheid. Niet omdat vaders alleen verantwoordelijk zouden zijn, maar omdat hun geloof en geestelijke afwezigheid vaak grote invloed hebben. Een vader die bidt, de Schrift opent, schuld belijdt en vergeving vraagt, geeft iets wezenlijks door. Ook een grootvader kan een belangrijke getuige zijn, zeker wanneer hij niet alleen over vroeger spreekt, maar laat zien dat Gods genade ook vandaag nodig is.

De vraag is daarom niet alleen wat u aan de volgende generatie wilt nalaten, maar vooral Wie u aan haar bekendmaakt. U kunt uw kinderen veel meegeven: een beroep, kennis, waarden en herinneringen. Maar het belangrijkste is dat zij de Heere leren kennen als de God van het verbond, de God Die zondaren roept tot bekering en in Christus genade schenkt. Dan wordt 'van geslacht tot geslacht' geen slogan, maar een gebed en een levenshouding: Heere, maak Uw Naam bekend aan onze kinderen en kleinkinderen, en leer ons daarin trouw te zijn.

Gespreksvragen

1. Welke opdracht geeft Psalm 78:1-8 aan ouders en aan de geloofsgemeenschap?
2. Waarom legt Psalm 78 zoveel nadruk op het vertellen van Gods daden?
3. Wat is het verschil tussen het doorgeven van een geloofstraditie en het leren kennen van de Heere?
4. Welke plaats heeft het dagelijkse voorbeeld in de geloofsopvoeding?
5. Wat leert Rechters 2:10 ons over de gevaren van geestelijke nalatigheid?
6. Welke bemoediging vindt u in het voorbeeld van Loïs, Eunice en Timotheüs?
7. Hoe kunnen mannen in gezin en gemeente concreet bijdragen aan geloofsoverdracht?
8. Wat betekent het voor u persoonlijk dat geloof niet erfelijk is, maar wel verkondigd en voorgeleefd moet worden?